

FEDERA

RAPORT ROCZNY 2023

SPIS TREŚCI

WŚCIEKŁOŚĆ, PRZEŁOM I NADZIEJA. PODSUMOWANIE ROKU. 5

RZECZNICTWO KRAJOWE 6

Sukces walki o uznanie tzw. „przesłanki psychiatrycznej”	6
Walka o prawa kobiet skrzywdzonych przez system	6
Sprawa Joanny z Krakowa	6
Sprawa Oli z Warszawy	7
Działania po śmierci Doroty z Bochni	7
Wybory parlamentarne	7
Poradnik dla szpitali po aborcji ustawowej	7
Kampania HISTORIE KOBIET	7
Wystąpienia publiczne i ekspertyza	8

RZECZNICTWO MIĘDZYNARODOWE 9

Organizacja Narodów Zjednoczonych	9
Rada Praw Człowieka w Genewie	9
Inne agendy ONZ	9
Rada Europy	10
V.M przeciwko Polsce	10
Unia Europejska	10
Raport “Kryzys w opiece zdrowotnej”	10
Debata w sprawie dostępu uchodźczyń do świadczeń zdrowia reprodukcyjnego	10

DZIAŁALNOŚĆ PRAWNA 11

Litygacja strategiczna	11
Listy otwarte, opinie prawne i raporty	11
Poradnictwo i działalność interwencyjna	12
Szkolenia i warsztaty	12
Dokumenty wewnętrzne	12

EDUKACJA I PORADNICTWO 13

Telefon Zaufania	13
Poradnictwo online	13
Publikacje edukacyjne i informacyjne	13
Warsztaty WenDo	14

PROMOCJA I KOMUNIKACJA 15

Rebranding	15
Komunikacja	15
Statystyki	16
Współprace	16
FEDEmatronat	16

GRUPA PONTON. EDUKACJA SEKSUALNA 17

Edukacja	17
Warsztaty z edukacji seksualnej	17
Transmisje online	17
Wydarzenia	17
Poradnictwo	17
Online	17
Telefon Zaufania	18
Rzecznictwo	18
Raport “WDŻ na dwóję”	18
Petycja “Rzetelna edukacja seksualna w szkołach!”	18
Lex Czarnek 3.0	18
Wystąpienia publiczne	18
Współprace	19
Durex (Reckitt Benckiser)	19
Okresowa Koalicja	19
W mediach	19

WIELKA KOALICJA ZA RÓWNOŚCIĄ I WYBOREM 20

Kampania profrekwencyjna “Bierze Cię WK_RW?”	20
Monitoring	20
Rzecznictwo	21
Pomoc i edukacja	21

ASTRA NETWORK 22

Zjazd organizacji członkowskich	22
Rzecznictwo regionalne	22
Biuletyn	23

CENTRUM ZDROWIA REPRODUKCYJNEGO I SEKSUALNEGO 24

WŚCIEKŁOŚĆ, PRZEŁOM I NADZIEJA. PODSUMOWANIE ROKU.

W 2023 roku działo się wiele – od codziennej walki o każdą osobę, która szukała u nas wsparcia, po wygraną prawniczek FEDERY w Europejskim Trybunale Praw Człowieka w Strasbourgu. A wszystko w cieniu wyborów i przetasowań na politycznej planszy, które wpływają na życie kobiet w Polsce, a więc także na naszą pracę.

W minionym roku aborcja była jednym z głównych tematów poruszanych w przestrzeni publicznej. W czerwcu cały kraj żył wstrząsającą wiadomością o śmierci Doroty z Bochni, która zmarła przez polskie prawo antyaborcyjne i działania kadry medycznej szpitala w Nowym Targu. Niedługo potem nagłośnione zostały także historie Joanny z Krakowa i Oli z Warszawy, które przeżyły spotkanie z systemem, ale zostały potraktowane jak przestępczynie. Joannę próbowano zmusić do rewizji osobistej i kazano jej się rozbierać w trakcie krwawienia po aborcji. Olę przesłuchiwano, kiedy leżała w szpitalu po spontanicznym poronieniu. W tym samym czasie prokuratura przeczesywała szambo w jej domu w poszukiwaniu płodu. Joanna i Ola przeżyły, ale trauma, którą zgotowało im państwo jest z nimi do dziś. Obie są pod opieką FEDERY, a nasze prawniczki wspierają je na każdym kroku postępowań sądowych.

W 2023 roku walczyliśmy też o podniesienie jakości opieki prenatalnej i poprawę dostępności antykoncepcji. Edukowaliśmy podczas warsztatów, webinarów i wyjazdów na festiwale muzyczne w całej Polsce. Działaliśmy na arenach krajowej i międzynarodowej, apelując o zmianę prawa antyaborcyjnego i przedstawiając kolejne przypadki łamania praw człowieka w naszym kraju. Wieści o wielkiej wygranej FEDERY dotarły do nas w grudniu, kiedy Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał wyrok w sprawie prowadzonej w Strasbourgu przez nasze prawniczki. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego, który zakazał aborcji z przesłanki wady płodu został w końcu oficjalnie uznany za wydany niezgodnie z prawem, a tym samym niewiążący.

We wrześniu ubiegłego roku rozpoczął się sezon wyborczy, który trwać będzie do czerwca 2024. Od początku kampanii przed październikowymi wyborami parlamentarnymi walczyliśmy, by postulaty dotyczące praw reprodukcyjnych były eksponowane w programach komitetów wyborczych. Stawka była wysoka – po raz pierwszy od lat pojawił się cień szansy na zmianę władzy i przywrócenie choć skrawków godności, z których obdarzone zostały osoby mieszkające w Polsce. Lata nagromadzonej wściekłości w końcu mogły znaleźć ujście. Tak też się stało – dzięki

licznym kampaniom profrekwencyjnym skierowanym do kobiet, w tym kampanii organizowanej przez FEDERĘ i Wielką Koalicję za Równością i Wyborem kobiety doprowadziły do zmiany rządu. Nastąpił przełom, który dał nam nadzieję na zmiany. Nie oznacza to jednak, że możemy spocząć na laurach. Obietnice wyborcze to za mało, dziś potrzebne są faktyczne, wymierne działania ze strony władzy. Dlatego też w rok 2024 wchodzimy z nowymi planami i projektami. Będziemy patrzeć władzy na ręce i domagać się wprowadzenia w życie rozwiązań, które naprawdę poprawią sytuację kobiet w kraju. Jak zawsze jesteśmy dla każdej osoby, która skontaktuje się z Fundacją FEDERA. Wesprzemy w dostępie do aborcji bez względu na przyczynę, pomożemy uzyskać antykoncepcję awaryjną, wskażemy wspierającą ginekolożkę.

Bo jesteśmy #ZawszePoTwojejStronie.

Antonina Lewandowska

Sukces walki o uznanie tzw. „przesłanki psychiatrycznej”

Jednym z największych zwycięstw rzecznicych FEDERY w 2023 roku było uznanie tzw. „przesłanki psychiatrycznej” za spełniającą warunki ustawowe do przerwania ciąży w polskim szpitalu.

„Przesłanka psychiatryczna” to opracowane przez FEDERĘ rozwiązanie, które umożliwia przerwanie ciąży zagrażającej zdrowiu psychicznemu kobiety. Nasz Zespół Prawny uznał, że „zdrowie” uwzględnione w ustawie z 1993 roku obejmuje także zdrowie psychiczne, więc przedstawienie w szpitalu zaświadczenia od psychiatry spełnia przesłankę zagrożenia zdrowia i życia osoby w ciąży. To rozwiązanie kluczowe zwłaszcza dla kobiet, którym dzisiejsze prawo uniemożliwia przerwanie niepoprawnie rozwijającej się ciąży w szpitalu.

Taka interpretacja prawa była usilnie zwalczana – wbrew międzynarodowej definicji zdrowia – przez organizacje fundamentalistyczne. Mimo to, opracowaną przez nas ścieżkę dostępu do aborcji w polskich szpitalach poparł najpierw Rzecznik Praw Pacjenta, a następnie Minister Zdrowia.

Uznanie przesłanki psychiatrycznej za spełniającą ustawowe warunki do przerwania ciąży w polskim szpitalu to ogromna wygrana i zagwarantowanie kobietom możliwości zdecydowania o swoim życiu bez potrzeby wyjeżdżania za granicę.

Ścieżka zagrożenia zdrowia psychicznego jest dziś jedynym sposobem na uzyskanie aborcji w szpitalu w sytuacji, w której nieprawidłowy rozwój ciąży ma negatywny wpływ na zdrowie osoby w ciąży. Jako FEDERA prowadzimy aktywnie poradnictwo aborcyjne, w tym jako jedyna organizacja w Polsce wspieramy w dostępie do aborcji w polskich szpitalach.

Walka o prawa kobiet skrzywdzonych przez system

Rok 2023 to niestety też rok ogromnych skandali i traumy kolejnych kobiet, które na własnej skórze doświadczyły skutków okrutnej ustawy antyaborcyjnej.

Sprawa Joanny z Krakowa

Joanna czując, że przeżywa kryzys psychiczny skontaktowała się ze swoją lekarką psychiatrii, żeby poprosić o pomoc. W trakcie rozmowy powiedziała, że tydzień wcześniej przerwała ciążę. Psychiatrka zadzwoniła na numer alarmowy i naruszając tajemnicę lekarską przekazała operatorowi informację o aborcji Joanny. W efekcie, w drodze do szpitala na badanie ginekologiczne Joannę eskortowała grupa policjantów, którzy na miejscu próbowali zmusić ją do poddania się rewizji osobistej. W sieci pojawiło się nagranie, na którym widać płaczącą Joannę, która błaga policjantów, żeby dali jej spokój. Ci jednak bez wiedzy kobiety przeszukali jej bagaż, bezprawnie konfiskując laptopa i telefon komórkowy.

FEDERA zapewniła Joannie bezpłatne wsparcie prawne. Adw. Kamila Ferenc jako jej pełnomocniczka złożyła zażalenie do sądu na zatrzymanie rzeczy kobiety. Sąd stwierdził niezgodność z prawem, uznając brak podstaw, by sądzić, że telefon i laptop mogły stanowić dowód, jako że nie było podejrzania udziału w sprawie osób trzecich. Ponadto, Rzecznik Praw Pacjenta uznał, że prawa Joanny zostały naruszone, zarówno przez policję jak i lekarkę, która powiadomiła służby. Z pomocą mec. Ferenc kobieta będzie walczyć o odszkodowanie od Skarbu Państwa.

Joanna z Krakowa, Kamila Ferenc, fot. Jakub Włodek / Agencja WYBORCZA, lipiec 2024

Sprawa Oli z Warszawy

W czerwcu 2022 r. Ola była w 18. tygodniu chcianej ciąży. Opiekując się swoim małym dzieckiem w domu, poroniła. Krwawiąc, starała się jak najszybciej ukryć płód przed próbującym dostać się do łazienki dzieckiem, zdecydowała się więc na przecięcie pępowiny nad toaletą. Wezwane na miejsce pogotowie przewiozło Olę do szpitala.

W międzyczasie ktoś poinformował o sytuacji prokuratorę, która niezwłocznie wysłała swoich przedstawicieli do domu Oli. Kiedy kobieta dochodziła do siebie w szpitalu, w poszukiwaniu martwego płodu w jej domu wypompowane było szambo.

Sprawa Oli to historia podniesionej do potęgi antyaborcyjnej paranoi władzy, dla której nawet obowiązujące drańskie prawo to za mało. Kobieta poroniła spontanicznie, lecz nawet gdyby do aborcji doszło to Ola nie popełniłaby przestępstwa. Nikt nie jest w Polsce karany za przerwanie własnej ciąży w momencie, gdy płód jest niezdolny do samodzielnego przeżycia.

Działania po śmierci Doroty z Bochni

W maju ubiegłego roku Polską wstrząsnęła wiadomość o śmierci kolejnej kobiety, której nie zapewniono dostępu do ratującej życie aborcji. Dorota, odseparowana od najbliższych, umierała przez kilka dni w szpitalu w Nowym Targu. FEDERA zareagowała natychmiast, uczestniczyliśmy także w konferencji prasowej zorganizowanej przez Akcję Demokrację pod szpitalem w Nowym Targu. Pozostajemy także w kontakcie z przedstawicielem rodziny Doroty.

Po śmierci Doroty w Sejmie zwołano posiedzenie parlamentarnego zespołu ds. praw reprodukcyjnych. Reprezentantki FEDERY wzięły udział w spotkaniu, przedstawiając zespołowi historie kobiet, które codziennie krzywdzone są na oddziałach ginekologicznych w kraju. Opowiedziały również o naszej codziennej pracy, sprawach prowadzonych przez Zespół Prawny FEDERY przed wymiarem sprawiedliwości oraz o skali przemocy poślubnej w Polsce. Sprawę komentowaliśmy też szeroko w mediach.

Wybory parlamentarne

Miniony rok był rokiem przełomowych wyborów parlamentarnych – dla FEDERY oznaczało to czas wytężonej pracy. Przed wyborami kontaktowaliśmy się z osobami ubiegającymi się o mandat poselski z pytaniami o ich stosunek do aborcji. Prowadziliśmy spotkania, informowaliśmy, wysłałyśmy także do wszystkich komitetów wyborczych listy z pytaniami o poparcie dla postulatu dekryminalizacji aborcji.

Działająca przy FEDERZE Wielka Koalicja za Równością i Wyborem prowadziła także monitoring programów wyborczych wszystkich komitetów. Na podstawie odpowiedzi uzyskanych od komitetów wyborczych przygotowaliśmy

grafikę podsumowującą stosunek każdego komitetu do tematów związanych ze zdrowiem reprodukcyjnym. WKRW prowadziło także ogólnokrajową kampanię profrekwencyjną „Bierze Cię WK_RW?”, której celem było zmobilizowanie kobiet do udziału w wyborach.

Poradnik dla szpitali po aborcji ustawowej

Przygotowaliśmy pakiet dokumentów, które stanowią podstawę prawną dla wykonywania aborcji w polskich szpitalach i szanowania praw pacjentek na oddziałach. W jego skład weszły:

- list prezeski FEDERY;
- decyzja Rzecznika Praw Pacjenta ws. terminacji ciąży z powodu zagrożenia zdrowia psychicznego;
- stanowisko Komitetu Bioetyki Polskiej Akademii Nauk nr 1/2023 w sprawie ochrony życia i zdrowia kobiet ciężarnych;
- stanowisko nr 55/23/P-IX Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej;
- stanowisko Zespołu Prawnego FEDERY dot. wniosków Fundacji Życie i Rodzina o dostęp do informacji publicznej;
- ulotka FEDERY dla personelu medycznego.

Pakiety zostały rozesłane pocztą tradycyjną oraz elektroniczną do wszystkich szpitali zakontraktowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia, w których działają oddziały ginekologiczne. W odpowiedzi, część placówek zaprosiła nasz Zespół Prawny do przeprowadzenia szkolenia dla personelu medycznego o prawach seksualnych i reprodukcyjnych w Polsce.

Kampania HISTORIE KOBIET

Postanowiliśmy stworzyć miejsce gromadzące świadectwa wszystkich tych, które tylko dlatego, że żyją w Polsce nie mogły decydować o swoim życiu, były ofiarami przemocy instytucjonalnej czy zaniedbań w zakresie opieki medycznej. Wiele z tych osób na szczęście dowiedziało się o FEDERZE i skorzystało z naszego wsparcia i pomocy. Kampania HISTORIE KOBIET i towarzysząca jej strona www oddaje głos wszystkim osobom, które chcą podzielić się swoimi doświadczeniami z polskim prawem antyaborcyjnym, brakiem dostępu do antykoncepcji, poniżającym traktowaniem, dyskryminacją lub wręcz przemocą w gabinetach lekarskich czy na szpitalnych oddziałach. Z opublikowanych oraz kolejnych napływających historii bije samotność w walce z systemem, ale też ogromną siłę kobiet.

FEDERA

Byłam już w szóstym miesiącu ciąży, kiedy zaczęłam dostrzegać, że coś jest nie tak. Lekarze nie patrzyli mi w oczy, dziwnie reagowali na moją radość i opowieści o przygotowaniach do porodu. Wreszcie jeden z nich nie wytrzymał i wykrzyczał mi na korytarzu, że mam się tak nie cieszyć, bo urodzę bardzo chore dziecko, które nie dożyje trzeciego roku życia. Zemdlałam. Nie mogłam uwierzyć, że tak mnie oszukali.

WWW.HISTORIEKOBIEC.EU

Wystąpienia publiczne i ekspertyza

Członkinie zespołu FEDERY uczestniczyły w wielu wydarzeniach publicznych, jak choćby debata wokół praworządności zorganizowana przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych w rocznicę wyborów 4 czerwca 1989 roku czy Campus Polska Przyszłości. FEDERA pojawiła się także ze swoim stoiskiem na festiwalach Open'er i Pol'and'Rock oraz warszawskiej Paradzie Równości.

Komentarze ekspertek FEDERY wielokrotnie gościły w mediach krajowych (m.in. TVN24, Gazeta Wyborczej, Dziennik Gazeta Prawna, Vogue Polska, TOK FM, Radio Nowy Świat, Radio Zet, Onet.pl, WP.pl, Ofeminin.pl), jak i zagranicznych (BBC, Le Monde, Deutsche Welle, Die Zeit, Al Jazeera, France 1, Reuters i inne).

Antonina Lewandowska w „HagueTalks portrait”, 28 września 2023 r.

Kamila Ferenc w „Faktach po faktach” TVN24, 8 września 2023 r.

RZECZNICTWO MIĘDZYNARODOWE

Mateusz Biezuński

Ubiegły rok był niezwykle ważnym rokiem w działalności międzynarodowej FEDERY.

W październiku odbyły się wybory parlamentarne, w wyniku których władze przejęła dotychczasowa opozycja demokratyczna. Zmiana ta stworzyła szanse na poprawę sytuacji w zakresie praw seksualnych i reprodukcyjnych w Polsce oraz na zwiększenie możliwości współpracy między ciałami międzynarodowymi a przedstawicielami władz polskich.

W 2023 r. FEDERA kontynuowała swoje działania rzecznicze na forum Unii Europejskiej i Organizacji Narodów Zjednoczonych. Rozwijaliśmy również współpracę z innymi organizacjami w Europie i na świecie. Ważnym elementem naszego rzecznictwa była sytuacja uchodźczyń z Ukrainy znajdujących się w Polsce.

Organizacja Narodów Zjednoczonych

Rada Praw Człowieka w Genewie

52. sesja (marzec)

W stanowisku dotyczącym potrzeby legalizacji i dekryminalizacji aborcji, przywołałyśmy sprawę: skazania Justyny Wyrzyńskiej za pomoc w aborcji, odmowy legalnej aborcji osobie z niepełnosprawnością intelektualną i kontroli funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego w gabinecie ginekolożki w Szczecinie.

Drugie stanowisko dotyczyło wyników czwartego Powszechnego Przeglądu Okresowego Polski (UPR) w odniesieniu do praw reprodukcyjnych i seksualnych. Stanowisko wynika z raportu złożonego przez FEDERĘ i Sexual Rights Initiative do Rady Praw Człowieka na temat stanu nieprzestrzegania praw reprodukcyjnych i seksualnych w Polsce na czwarty UPR, który miał miejsce w listopadzie 2022 r.

53. sesja (czerwiec)

W 2022 r. Specjalny Sprawozdawca ONZ ds. praw człowieka i migracji odbył wizytę w Polsce. Z wizyty powstał raport, który był omawiany na 53. sesji. W swoim stanowisku na temat raportu odniosłyśmy się do fragmentu dotyczącego konsekwencji restrykcyjnego prawa aborcyjnego dla uchodźczyń oraz rekomendacji do rządu polskiego w tym zakresie. Zaapelowałyśmy o zapewnienie kobietom, w tym w znajdujących się detencji, podstawowej opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego.

Zwróciliśmy również uwagę na dyskryminację w traktowaniu uchodźczyń z Ukrainy w porównaniu z migrantkami z granicy pomiędzy Polską a Białorusią.

54. sesja (wrzesień)

Tuż przed wyborami parlamentarnymi w Polsce, koordynatorka rzecznictwa międzynarodowego FEDERY przypominała o tym jak ważna jest dekryminalizacja i liberalizacja aborcji w Polsce. W odczytanym stanowisku nawiązała do spraw kobiet, u których w przypadku poronienia lub po prostu przyjęcia tabletek aborcyjnych interweniowała policja. Przykłady te pokazały jak restrykcyjne prawo sprzyja nadużyciom przez władze oraz że uporczywe łamanie międzynarodowych standardów praw człowieka przez Polskę w dostępie do bezpiecznej aborcji stwarza kobietom w naszym kraju nieznośne warunki do życia.

Inne agendy ONZ

FEDERA uczestniczyła w premierze nowej publikacji Światowej Organizacji Zdrowia, „Opieka medyczna wobec kobiet, które doznały przemocy w relacji intymnej i przemocy na tle seksualnym. Przewodnik kliniczny”, która odbyła się na Uniwersytecie Warszawskim. Przewodnik jest przydatny zarówno dla lekarzy chcących się dokształcić by jak najlepiej wspierać i otaczać opieką pacjentki, jak i dla pacjentek, które dzięki lekturze będą wiedziały jakiego wsparcia mogą oczekiwać od personelu medycznego (również emocjonalnego i systemowego), jaka forma opieki przysługuje im w takiej sytuacji oraz jak powinno wyglądać badanie (np. obdukcja).

Urszula Grycuk na Radzie Praw Człowieka ONZ, marzec 2023 r.

Rada Europy

V.M przeciwko Polsce

FEDERA razem z Center for Reproductive Rights wniosła opinię przyjaciela sądu (*amicus curiae*) do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie V.M. przeciwko Polsce (numer skargi 40002/22). Skarga dotyczy obywatelki Armenii, która poroniła w Ośrodku dla Cudzoziemców w Białej Podlaskiej, oczekując na rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu w Polsce. W opinii prawnej przedstawionej Trybunałowi opisujemy obowiązki państw w przypadku detencji kobiet w ciąży wynikające z prawa międzynarodowego, w tym Europejskiej Konwencji Praw Człowieka dotyczące zagwarantowania kobietom w ciąży dostępu do usług z zakresu zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego.

Unia Europejska

Raport „Kryzys w opiece zdrowotnej”

W czerwcu w Parlamencie Europejskim Fundacja FEDERA oraz Fundacja Feminoteka razem z Center for Reproductive Rights i organizacjami partnerskimi z Rumunii, Słowacji i Węgier zaprezentowały raport „Kryzys w opiece zdrowotnej: Bariery w dostępie do usług z zakresu zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego dla uchodźczyń z Ukrainy w Polsce, Rumunii, Słowacji i na Węgrzech”. FEDERA i Feminoteka brały udział w badaniach do raportu w części dotyczącej Polski. Wnioski zawarte w raporcie opierają się na ponad 80 półstrukturalnych wywiadach z uchodźczyniami, ekspertkami/ami, osobami i organizacjami wspierającymi uchodźczynie/uchodźców na Węgrzech, w Polsce, Rumunii i Słowacji, przeprowadzonych między lipcem 2022 a kwietniem 2023 roku. Raport wskazuje, że wiele uchodźczyń z Ukrainy, które potrzebują dostępu do usług opieki zdrowotnej, takiej jak antykoncepcja, opieka aborcyjna i opieka okołoporodowa, jest narażonych na szkodliwą zwłokę, niepokój i strach, obciążenia finansowe, instytucjonalny rasizm i opiekę niespełniającą standardów, co ma bezpośrednie konsekwencje dla ich zdrowia i samopoczucia.

Podczas wydarzenia przedstawicielka naszej Fundacji zwróciła się do Unii Europejskiej z rekomendacjami, których realizacja znacznie polepszyłaby sytuację uchodźczyń.

Krystyna Kacpura w Parlamencie Europejskim, 17 października 2023 r.

Debata w sprawie dostępu uchodźczyń do świadczeń zdrowia reprodukcyjnego

W październiku w Parlamencie Europejskim odbyła się debata plenarna na temat sytuacji uchodźczyń z Ukrainy, w tym dostępu do zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz ich praw w tym zakresie. Debata dotyczyła poważnych barier, jakie napotykać uchodźczynie z Ukrainy w niektórych państwach członkowskich w momencie, gdy potrzebują opieki zdrowotnej z zakresu zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego. FEDERĘ reprezentowała Prezeska Fundacji Krystyna Kacpura.

DZIAŁANIA PRAWNE

Kamila Ferenc, Justyna Faszczka

Litygacja strategiczna

W 2023 r. Zespół Prawny FEDERY wniósł do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w imieniu Polek cztery skargi dotyczące braku dostępu w Polsce do aborcji z przyczyn embriopatologicznych.

W ubiegłym roku Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał także wyrok w sprawie *M.L. przeciwko Polsce* (skarga nr 40119/21), w której Skarżącą reprezentowały prawniczki związane z Fundacją: adw. Kamila Ferenc oraz r.pr. Agata Bzdyń. Sprawa dotyczyła Polki, której uniemożliwiono dostęp do aborcji mimo udokumentowanych wad płodu. Zabieg przerwania ciąży w szpitalu wyznaczony został na 28 stycznia 2021 roku. Niestety, dzień wcześniej (27 stycznia) wszedł w życie pseudowyrok Trybunału Konstytucyjnego, wobec czego szpital odmówił przeprowadzenia aborcji. M.L. była zmuszona przerwać ciążę za granicą i ponieść koszty zabiegu. Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu stwierdził, że ingerencja w poszanowanie życia prywatnego M.L. była niezgodna z prawem w rozumieniu artykułu 8. Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Przyznał jednocześnie Pani M.L. 15 tys. euro zadośćuczynienia i 1 tys. euro odszkodowania.

Trybunał zakomunikował do tej pory jeszcze pięć analogicznych spraw, w których doszło już do wymiany pism z polskim rządem: *grupa I.Z. i inne przeciwko Polsce*. Obecnie czekamy na wyroki Trybunału w tych sprawach. Pełnomocniczkami są adw. Monika Gąsiorowska i adw. Kamila Ferenc.

Zespół Prawny złożył także dziewięć skarg do Rzecznika Praw Pacjenta oraz sprzeciwów do Komisji Lekarskiej działającej przy Rzeczniku Praw Pacjenta. Rzecznik wydał decyzje stwierdzające naruszenie praw pacjentek w sprawach dotyczących dostępu do świadczenia zdrowotnego w postaci przerwania ciąży w sytuacji stwierdzenia zagrożenia dla zdrowia psychicznego (RzPP-DPR-WPZ.431.362.2021. PS z 13 marca 2023 r., 1 RzPP-DPW-WPI.431.626.2023 z 10. listopada 2023 r., 2 RzPP-DPW-WPII.431.3715.2023 z dnia 22 grudnia 2023 r.). Wydane przez Rzecznika decyzje na skutek działań Zespołu Prawnego dotyczyły także braku odpowiedniego leczenia (zachowawczego, operacyjnego) ciąży pozamacicznej (RzPP-DPR-WPZ.433.18.2023 z 27. marca 2023 r.) oraz nieudzielenia pacjentce przystępnej

i zrozumiałej informacji o konieczności wykonania diagnostyki inwazyjnej (RzPP-DPW-WPI.431.612.2023 z 21 grudnia 2023 r.).

W 2023 r. adw. Kamila Ferenc reprezentowała prawnie Joannę z Krakowa, której sprawa wstrząsnęła opinią publiczną. Joanna zgłosiła się do lekarki, mówiąc jej o swojej aborcji. Lekarka wezwała policję, po czym Joanna była eskortowana do szpitala przez grupę policjantów. Funkcjonariusze przeszukali jej bagaż, bezprawnie zatrzymali telefon, laptopa. W szpitalu Joannie były zadawane pytania, kazano jej kucać i kaszleć. W sprawie adw. Kamila Ferenc podjęła liczne kroki prawne, w tym złożyła skargę do Rzecznika Praw Pacjenta. Z początkiem 2024 r. Rzecznik Praw Pacjenta stwierdził, że w sprawie doszło do naruszenia praw Joanny. W 2023 r. adw. K. Ferenc objęła reprezentacją prawną także Aleksandrę, w przypadku której po poronieniu naturalnym prokuratorka nakazała wypompować szambo na posesji, poszukując śladów pomocnictwa.

Listy otwarte, opinie prawne i raporty

Fundacja wraz z jej Zespołem Prawnym wystosowała w 2023 r. liczne stanowiska, listy otwarte, opinie prawne, raporty. Między innymi:

- Przewodnik po aborcji ustawowej, który został przesłany szpitalom udzielającym refundowanych świadczeń zdrowotnych w zakresie ginekologii, opieki okołoporodowej i przerywania ciąży;
- Komentarz do postawienia zarzutów karnych dr Marii Kubisie;
- Stanowisko dotyczące wniosków o dostęp do informacji publicznej Fundacji Życie i Rodzina, kierowanych do podmiotów leczniczych;
- Stanowisko dotyczące projektu Ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tzw. Ustawy dot. refundacji in vitro);
- Opinię przyjaciela sądu (*amicus curiae*) złożoną razem z Center for Reproductive Rights w sprawie *V.M. przeciwko Polsce* (skarga nr 40002/22);
- List do partii wskazywanych jako kandydujące w wyborach w sprawie poparcia dla dekryminalizacji aborcji;
- Opinię przyjaciela sądu (*amicus curiae*) w sprawie Justyny Wydrzyńskiej.

Poradnictwo i działalność interwencyjna

Zespół Prawny udzielał bezpłatnych porad prawnych w zakresie prawa medycznego, dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, zabezpieczeń społecznych i prawa karnego w kontekście ochrony zdrowia reprodukcyjnego. Zespół interweniował też w publicznych szpitalach w sprawach dotyczących praw pacjentek do przerywania ciąży, nierzadko kierując wnioski do szpitala o udzielenie świadczenia zdrowotnego w postaci przerwania ciąży. Naszą indywidualną, bezpłatną opieką prawną objęliśmy w 2023 r. aż 66 osób.

Szkolenia i warsztaty

Zespół Prawny przeprowadził cztery szkolenia dla podmiotów leczniczych i personelu medycznego z zakresu obowiązującego prawa w Polsce dotyczącego udzielania świadczeń zdrowotnych w obszarze zdrowia reprodukcyjnego, w szczególności przerywania ciąży oraz klauzuli sumienia.

Ponadto, Zespół Prawny przeprowadził dziesięć szkoleń z zakresu przepisów prawa w zakresie zdrowia reprodukcyjnego i praw pacjenta skierowanych do uchodźczyń z Ukrainy.

Dokumenty wewnętrzne

W 2023 r. FEDERA przyjęła liczne regulaminy i procedury. Część z nich była wymagana przez przepisy prawa, a część ma dodatkowo wspierać działalność Fundacji w przyszłości.

Polityka antymobbingowa i antydyskryminacyjna podkreśla bezwzględny zakaz stosowania mobbingu i dyskryminacji, w tym molestowania seksualnego w ramach Fundacji. Ustanawia także procedurę składania zgłoszeń dotyczących mobbingu i dyskryminacji oraz procedurę postępowania w przypadku otrzymania takiego zgłoszenia.

Regulamin pracy zdalnej został przyjęty w związku ze zmianami prawnymi w Kodeksie pracy. Fundacja od kwietnia 2022 r. przyjęła hybrydowy tryb działania, w ramach którego pracownicy mogą przez część tygodnia pracować zdalnie. Regulamin dookreśla zasady współpracy poza biurem Fundacji, aby zapewnić efektywność naszych działań na nowych zasadach.

Kodeks etyczny stanowi formalne wyrażenie wartości i zasad, jakimi Fundacja kieruje się w swojej pracy i zgodności z jakimi oczekuje od swojego personelu.

Polityka przeciwdziałania nadużyciom seksualnym w Fundacji na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny: ochrona przed molestowaniem i wykorzystywaniem seksualnym, przemocą seksualną oraz wykorzystywaniem dzieci ma na celu ochronę osób, które wchodzi w kontakt z Fundacją przed szkodą wynikającą z działań Fundacji lub jej personelu.

Odnosi się do zapobiegania, raportowania i reagowania na wszelkie zgłoszenia i obawy dotyczące ewentualnych przypadków molestowania, wykorzystywania seksualnego, przemocy seksualnej, a także wykorzystywania dzieci w związku z działalnością Fundacji.

Standardowe procedury operacyjne dotyczące składania skarg i informacji zwrotnej określają procedury dotyczące składania i zarządzania zgłoszeniami dotyczącymi działań Fundacji lub jej personelu. Otworzyliśmy dedykowane kanały składania zgłoszeń oraz zgłoszeń wrażliwych (czyli m.in. dotyczących ewentualnych nadużyć seksualnych oraz korupcji ze strony personelu Fundacji). Powołana została Koordynatorka ds. zgłoszeń (na potrzeby postępowania ze zgłoszeniami) oraz Safeguarding Focal Point (na potrzeby postępowania ze zgłoszeniami wrażliwymi).

Regulamin pracy wyczerpująco określa zasady pracy w FEDERZE, w tym prawa i obowiązki Fundacji oraz jej pracowników. Jest w pełni dostosowany do obowiązujących przepisów prawa pracy.

W 2023 r. Rada Fundacji na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny przyjęła także nowy Statut Fundacji, odpowiadający działaniom i wyzwaniom, przed którymi będzie stała Fundacja w nadchodzących latach.

Ustanowienie polityk i procedur wewnętrznych jest ważne, lecz niewystarczające do osiągnięcia pożądanego efektów. Z tego względu, personel Fundacji został w 2023 r. przeszkolony między innymi z zakresu problematyki mobbingu i dyskryminacji oraz przeciwdziałania tym zjawiskom, a także z zakresu polityk i procedur obowiązujących w Fundacji.

EDUKACJA I PORADNICTWO

Marcelina Kurzyk, Aleksandra Magryta

Telefon Zaufania

Telefon Zaufania funkcjonuje w FEDERZE nieprzerwanie od 12 listopada 1991 roku.

W sierpniu 2023 do grona stałych ekspertek udzielających porad (psycholożki, edukatorki seksualne, lekarki ginekolożki) dołączyła farmaceutka.

W 2023 roku ekspertki dyżurujące od poniedziałku do piątku w godzinach 16.00-20.00 pod numerem **22 635 93 92** odbyły blisko 1,2 tys. rozmów. Osobami dzwoniącymi były w większości kobiety – 64,5 %. Mężczyźni stanowili 35,2%, a osoby spoza binarnego podziału płciowego 0,3%. 89,4% osób dzwoniących to dorośli, młodzież stanowiła 10,3%, a dzieci 0,3% osób dzwoniących.

Tematy poruszane przez osoby dzwoniące i ich udział procentowy we wszystkich rozmowach:

Ciąża	39,1%
Seksualność	23,9%
Psychologia	20,8%
Zdrowie	19,4%
Antykoncepcja	15,7%
Relacje	8%
Inne	6,3%
LGBTQ+	3,2%
Przemoc	2,1%
Prawo	0,9%

Poradnictwo online

info@federa.org.pl, ginekolozki@federa.org.pl

Każdego dnia oprócz udzielania informacji telefonicznie i stacjonarnie, odpowiadamy również na wiele wiadomości przesyłanych mailowo na adres info@federa.org.pl. Ponadto, przez cały 2023 rok funkcjonował nasz dodatkowy adres mailowy z poradami lekarki ginekolożki – ginekolozki@federa.org.pl. W 2023 roku zdecydowana większość, bo

ponad 75% kierowanych do nas pytań dotyczyło postępowania w przypadku niechcianej ciąży. Reszta interwencji związana była z opracowanym przez Federę schematem działania dotyczącym przerwania ciąży, u której stwierdzono ciężkie wady płodu i dostępu do antykoncepcji (w tym antykoncepcji awaryjnej). W ubiegłym roku odpowiedziałyśmy na ponad 2 tys. wiadomości mailowych. Do tego dochodzi blisko tysiąc rozmów za pośrednictwem portali społecznościowych (Facebook, Instagram).

Publikacje edukacyjne i informacyjne

„Z magii młodości do mocy dojrzałości”

Dbanie o własne zdrowie, zrozumienie funkcji swojego ciała i wiedza na temat oczekiwań na różnych etapach życia są kluczowe dla utrzymania dobrej kondycji fizycznej i psychicznej. Ponadto aktualne informacje pomagają w identyfikowaniu ewentualnych problemów zdrowotnych oraz skuteczniejszym korzystaniu z dostępnej pomocy specjalistycznej. Między innymi dlatego zdecydowałyśmy się na wydanie małego kompendium wiedzy „Z magii młodości do mocy dojrzałości”. Publikacja jest odpowiedzią na dynamiczny rozwój medycyny, zmiany społeczne oraz rosnące zapotrzebowanie na aktualne informacje podane w przystępnej formie.

„Plan B w pigułce, czyli o antykoncepcji awaryjnej”

Broszura omawia różne środki antykoncepcji awaryjnej, w tym dostępne na rynku preparaty, ich skuteczność oraz sposób stosowania.

Broszura dla uchodźczyń z Ukrainy

Publikacja zawiera kluczowe informacje na temat świadczeń medycznych z zakresu zdrowia reprodukcyjnego na terenie Polski (aborcji, antykoncepcji, ginekologii, opieki okołoporodowej, badań prenatalnych, profilaktyki zdrowotnej i praw osób nieletnich) oraz bazę kontaktów do adekwatnej pomocy prawnej, medycznej i państwowej. Broszura wydana została w językach polskim oraz ukraińskim.

Ulotki

- [o dostępie do aborcji](#)
- [o dostępie do antykoncepcji](#)
- [dla lekarzy i lekarek](#)

Warsztaty WenDo

Od marca do listopada, dzięki wsparciu Fundacji im. Róży Luksemburg, w warszawskim biurze Fundacji FEDERA odbyło się sześć dwudniowych warsztatów asertywności i samoobrony WenDo.

W sumie zgłosiło się 228 osób chętnych, natomiast w jednym może wziąć udział maksymalnie 12 uczestniczek, gdyż większa grupa uniemożliwia skorzystanie w pełni z warsztatów. Każdy warsztat WenDo trwa 12 godzin (6 godzin pierwszego i 6 godzin drugiego dnia). W warsztatach wzięło udział 65 uczestniczek, natomiast ankietę ewaluacyjną wypełniło 59 osób.

Wyniki ewaluacji:

- Średnia wieku wyniosła 31 lat. Najmłodsza uczestniczka miała 20 lat, a najstarsza 55.
- 100 proc. osób poleciłoby warsztat WenDo innej kobiecie.
- Warsztat spełnił oczekiwania na wysokim lub bardzo

wysokim poziomie u 100 proc. Osób

- Poczucie pewności siebie wzrosło u 46 osób (80,7%).
- Poczucie bezpieczeństwa wzrosło u 50 osób (86,2%).
- Umiejętności z zakresu efektywnej komunikacji wzrosło u 55 osób (93,2%).
- Umiejętności z zakresu asertywności wzrosły u 52 osób (88,1%).
- Umiejętności z zakresu rozwiązywania sytuacji konfliktowych wzrosły u 43 osób (72,9%).
- Umiejętności z zakresu bronięcia swoich praw u ginekologa/żki wzrosły u 43 osób (75,4 %).

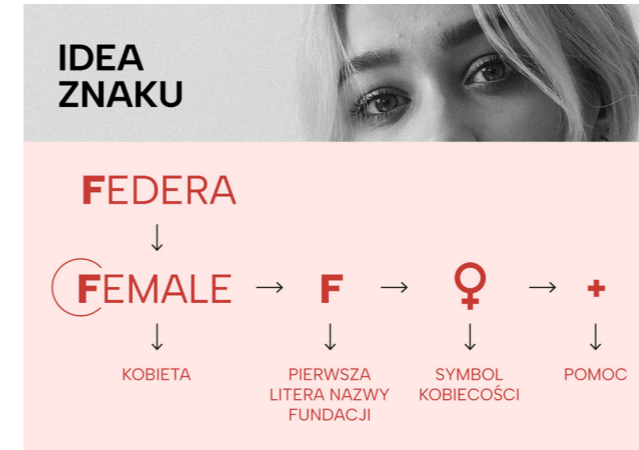
Post prezentujący materiały drukowane Fundacji, listopad 2023

Warsztaty WENDO w siedzibie Fundacji,

PROMOCJA I KOMUNIKACJA

Julia Karwan-Jastrzębska

Fragment informacji prasowej o rebrandingu przygotowanej przez agencję LOTNA

Rebranding

Rok 2023 był szczególnie ważny dla wizerunku Fundacji – w marcu przeprowadziliśmy rebranding tożsamości wizualnej i strategii komunikacji, zaprojektowanej przez Agencję LOTNA. W kolejnych miesiącach nastąpiło wdrożenie projektu, zarówno w treściach prezentowanych na mediach społecznościowych, stronie internetowej jak i materiałach drukowanych. Materiały publikowane w poprzedniej identyfikacji zostały przeprojektowane na aktualną.

„Główną rolę w tożsamości wizualnej i werbalnej Fundacji ma odgrywać człowiek. Ludzkie emocje, ludzkie problemy, działania, marzenia i codzienność. Sukcesy i porażki. Właśnie tymi, ludzkimi sprawami zajmuje się FEDERA i to one będą głównym elementem przekazu marki. Główny kolor marki to mocna czerwień – której głównym zadaniem jest zwrócenie uwagi, pobudzenie do działania, inspirowanie. Czerwień w połączeniu z mocną typografią oraz emocjami wyrażonymi na key visualu stanowią o sile przekazu marki. Przeciwwagą do tej mocnej mieszanki jest kolor wspierający – delikatny róż – barwa radosna, kojarzony z kobiecością i opieką, którego zadaniem jest uspokojenie komunikacji.” – fragment opisu projektu przygotowanego przez LOTNĄ.

W nomenklaturze marketingowej profil Fundacji został określony jako:

- Mędrzec – inteligentny, z ekspercką wiedzą, dokładny i dzielący się doświadczeniem i trafnymi poradami.
- Opiekun – empatyczny, oferujący opiekę tym, którzy są wokół, zapobiegający zagrożeniom i niekorzystnym sytuacjom.

Nowe logo powstało z połączenia piktogramu przedstawiającego płęć żeńską z krzyżem, kojarzonym z niesieniem pomocy, również medycznej. Hasło „Zawsze po twojej stronie” zostało ustalone jako nasz fundacyjny slogan, ale jest również traktowane jako motyw wiodący w komunikacji z osobami śledzącymi nasze kanały komunikacyjne – zapewniamy, że niezależnie od wszystkiego jesteśmy zawsze po stronie kobiet.

Komunikacja

Fundacja FEDERA prowadzi stronę www.federa.org.pl oraz jest obecna w mediach społecznościowych: Facebook, Instagram, X i YouTube. Publikowane treści dzielą się na:

- cykliczne – promujące ofertę poradniczą, np. Telefonu Zaufania, skrzynki e-mail,
- symboliczne – powstające w kontekście rocznic i tym podobnych,
- rzecznicze – zaznajamiające osoby obserwujące z aktualnymi działaniami Fundacji,
- medialne – informujące o wystąpieniach i wywiadach osób z zespołu;
- okolicznościowe – w reakcji na bieżące wydarzenia, wypowiedzi polityków i tym podobne.

Statystyki

Meta Business Suite, 1.01.2023 – 31.12.2023:

	Facebook	Instagram
Liczba opublikowanych postów	387	387
Zasięgi	1 438 613	1 411 635
Wzrost zasięgu względem 1.01.2022 – 31.12.2022	116,5%	1,7 tys. %
Odwiedziny profilu	214 568	116 431
Wzrost odwiedzin względem 1.01.2022 – 31.12.2022	74,2%	488,5%
Nowe polubienia strony	5619	13 847
Wzrost polubień względem 1.01.2022 – 31.12.2022	172,8%	brak danych
Liczba nowych obserwatorów	5718	13 847

Wzrost obserwowanych względem 1.01.2022 – 31.12.2022	174,2%	brak danych
Liczba obserwatorów (stan na 31.12.2023)	51 152	27 668
Procentowy udział kobiet w grupie obserwowanej	90,4%	94,8%
Procentowy udział mężczyzn w grupie obserwowanej	9,6%	5,2%

Twitter (X) Analytics, 1.01.2023 – 31.12.2023:

	01/01/23 – 01/04/23	02/04/23 – 01/07/23
Wyświetlenia	54.7 tys.	392.6 tys.
Interakcje z treściami	2,2%	3,7%
Kliknięcia w element treści	130	254
Retweety bez komentarzy	291	2,4 tys.
Polubienia	1,3 tys.	8,2 tys.
Komentarze	101	311
	2/07/23 – 1/10/23	2/10/23 – 31/12/23
Wyświetlenia	760.2 tys.	178.6 tys.
Interakcje z treściami	3,6%	3,4%
Kliknięcia w element treści	455	74
Retweety bez komentarzy	3,1 tys.	569
Polubienia	11,1 tys.	2,8 tys.
Komentarze	1,2 tys.	245

Współprace

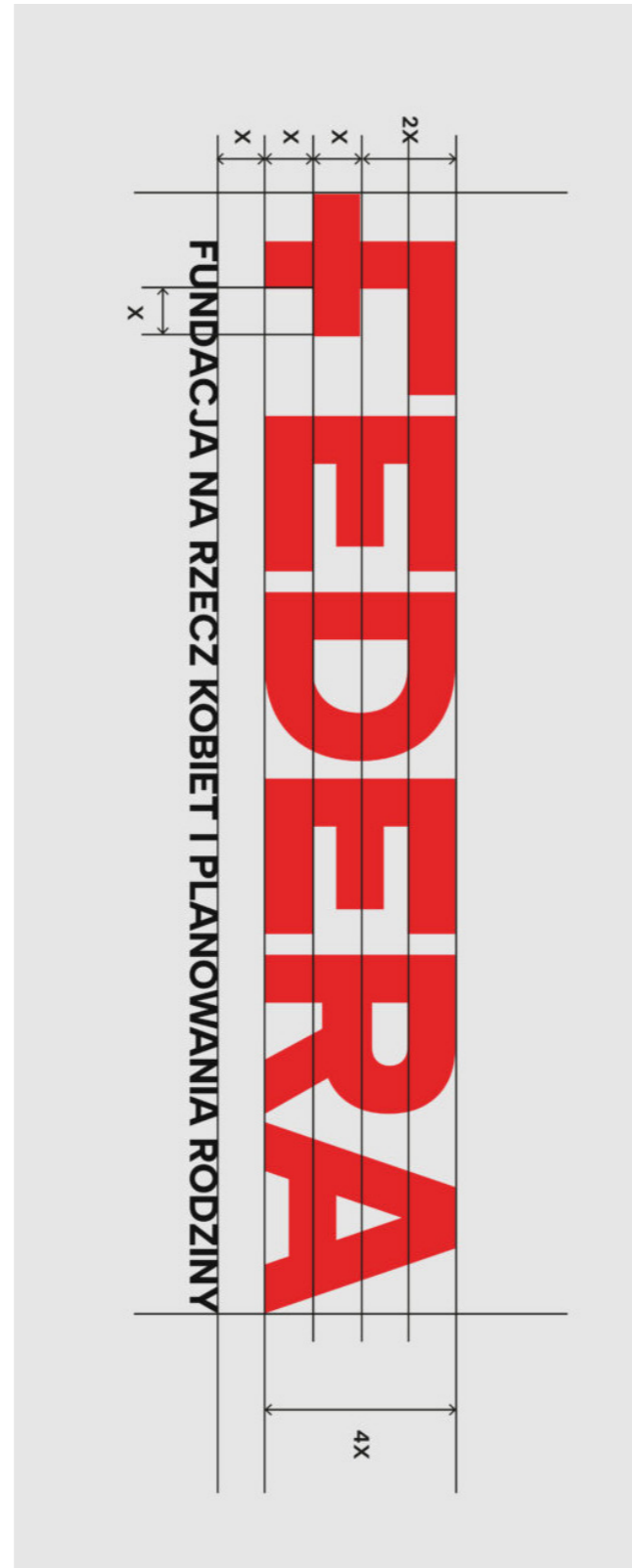
Współtworzyliśmy posty na Instagramie m.in. z Grupą PONTON, Wielką Koalicją za Równość i Wyborem, SEXEDPL, Fundacją Feminoteka. Nasze treści były udostępniane przez konta aktywistyczne (m.in. Legalna aborcja. Bez kompromisów, Strajk Kobiet), jak również konta partii politycznych (m.in. Lewica, Zieloni) i osób działających na rzecz praw kobiet (m.in. Maja Staško, dr Michalina Drejza, Katarzyna Herman).

Z okazji akcji „16 dni przeciw przemocy ze względu na płeć” razem z Grupą PONTON, Fundacją w stronę dialogu, Fundacją Autonomia, Polskim Forum Migracyjnym i SEXEDPL zrealizowałyśmy kampanię CARE International na temat świadomej zgody. Spot reklamowy wyprodukowany we współpracy z Agencją CUKRY został przygotowany w języku polskim z ukraińskimi napisami, by dotrzeć do młodzieży obu narodowości. Kampania miała na celu normalizację pojęcia w kontekście relacji seksualnych. Kanałami komunikacji były media społecznościowe (META, TikTok) oraz kampania outdoorowa.

Do współpracy zaprosił nas również sklep internetowy SENSU.pl. Wspólnie stworzyliśmy unikatowe feministyczne przypinki, dochód ze sprzedaży których przeznaczony jest w całości na cele statutowe naszej Fundacji.

FEDematronat

- III Ogólnopolska Konferencja Naukowa Prawa Farmaceutycznego „PoPrawna Farmacja”
- kampania Zdrowie kobiety (Mediaplanet)
- Akademia Menstruacji Różowej Skrzyneczki

Fragment branding opracowanego przez Agencję LOTNA, marzec 2023 r.

GRUPA PONTON.

EDUKACJA SEKSUALNA

Katarzyna Banasiak–Marszałek, Marcelina Kurzyk

Edukacja

Warsztaty z edukacji seksualnej

Po kilku latach utrudnień spowodowanych pandemią oraz nagonką na edukację seksualną, nadszedł czas na pozytywną zmianę. Mimo presji ze strony kuratorów oświaty, proponowanych projektów ograniczających dostęp młodzieży do zajęć prowadzonych przez organizacje pozarządowe i działań Ministra Edukacji, liczba przeprowadzonych w minionym roku warsztatów przekroczyła najśmielsze oczekiwania. Zapraszały nas m.in. szkoły publiczne, szkoły społeczne i prywatne, samoorganizujące się grupy rodziców, domy dziecka, fundacje wspierające młodzież, zakłady poprawcze, organizacje wspierające osoby uchodźcze, grupy młodych mam, koła naukowe czy organizacje pozarządowe. Edukatorzy seksualni PONTONU poprowadziły 46 zajęć dla ponad 900 osób m.in. w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Białymstoku, Podkowie Leśnej, Kwidzynie czy Lubaszu. Uczestnictwo we wszystkich spotkaniach było bezpłatne, a treści były starannie dostosowywane do potrzeb danej grupy.

Zakres tematyczny warsztatów prowadzonych przez Grupę PONTON:

- Dojrzwianie, zmiany zachodzące w ciele
- Zdrowie psychiczne (jak o nie dbać, jak sobie radzić z presją otoczenia, gdzie szukać pomocy)
- Płodność (cykl miesięczkowy, wzwód, preejakulat, wytrysk, polucje)
- Zapłodnienie (na czym polega i w jakich sytuacjach jest możliwe)
- Popęd seksualny (czym jest i czy każdy ma tak samo)
- Masturbacja – co warto wiedzieć (czy każdy się masturbuje, czy jest szkodliwa, czy są jakieś normy)
- Relacje (jak budować zdrowe relacje oparte o asertywność, zgoda na seks, stawianie granic)
- Kontakty online (bezpieczeństwo, zasady, grooming, sexting)
- Orientacja seksualna (czym jest, rodzaje, gdzie szukać wsparcia)
- Tożsamość płciowa (czym jest, rodzaje, gdzie szukać wsparcia)
- Omówienie zewnętrznych i wewnętrznych narządów płciowych

- Co to jest hymen i konstrukt „dziewictwa”
- Inicjacja seksualna – co to dla kogo oznacza, czym jest, jak można się do niej przygotować, jak nie ulegać presji rówieśniczej, jak podjąć w tej sprawie swoją własną decyzję, jak asertywnie komunikować swoje potrzeby
- Prawa seksualne jako prawa człowieka – omówienie na przykładowych historyjkach, ocena postaw bohaterów, zestawienie sytuacji z obowiązującym w Polsce prawem
- Antykoncepcja – omówienie metod i środków i ich plusów i minusów, skuteczność, dostępność
- Infekcje przenoszone drogą płciową i jak się chronić
- Dla rodziców: Jak i kiedy rozmawiać z dziećmi o seksualności, jakiego języka używać, skąd czerpać wiedzę; co warto wiedzieć o rozwoju psychoseksualnym człowieka będąc rodzicem

Transmisje online

- Jak wspierać osoby transpłciowe? Jak być osobą sojuszniczą?
- „Edukacja psychoseksualna – kiedy zacząć?”
- „Wkładki wewnętrzne”
- „Profilaktyka raka piersi”
- „Profilaktyka raka szyjki macicy”
- „Mięśnie Kegla – obalamy mity”

Wydarzenia

- Stoisko na Rozkosz Festiwal
- Stoisko na Open'er Festival
- Uczestnictwo w spotkaniu „Analiza Sytuacji Praw Dziecka” (CRSA) organizowanym przez Save the Children
- Uczestnictwo w spotkaniu „Gadka Senacka” w Senacie RP
- Wystąpienie i stoisko na Pol'and'Rock Festiwal
- Stoisko FEDERA x PONTON na Campusie Polska Przyszłości
- Stoisko na konferencji TEDx Sopot SWPS

Poradnictwo

Online

PONTON otrzymał 544 zapytań mailowych i na kanałach społecznościowych (bez uwzględniania wiadomości o tej samej treści wysyłanych wielokrotnie).

Grupa PONTON na Open'er Festival, lipiec 2023 r.

Młodzież	59,2%
Osoba dorosła	24,1%
Dziecko	0,2%
Kobieta	77%
Mężczyzna	23,1%
Inna	0,6%
Osoba pisząca po raz pierwszy	74,4%
Osoba pisząca regularnie	25,6%

Telefon Zaufania

W ramach dyżurów w Telefonie Zaufania FEDERY edukatorki seksualne Grupy PONTON odbyły 549 rozmów (bez uwzględniania głuchych telefonów i wielokrotnych pytań to samo).

Osoba dorosła	84,7%
Młodzież	12,8%
Dziecko	0,5%
Kobieta	51,2%
Mężczyzna	48,5%
Inna	0,4%
Osoba dzwoniąca po raz pierwszy	69,6%
Osoba dzwoniąca regularnie	30,4%

Rzecznictwo

Raport "WDŹ na dwóję"

1 czerwca, w Międzynarodowy Dzień Dziecka, miała miejsce premiera naszego najnowszego raportu Grupy PONTON.

„WDŹ na dwóję” to podsumowanie największego w ponad dwudziestoletniej historii PONTONU przedsięwzięcia badawczego. Dzięki rozpowszechnieniu ankiety w mediach społecznościowych, edukatorki i edukatorzy zebrali opinie o stanie polskiej edukacji seksualnej od ponad 10 tysięcy młodych ludzi z całego kraju. Pozyskane informacje dotyczą zarówno edukacji szkolnej, jak i domowej – raport przedstawia więc doświadczenia i emocje związane z najbardziej kształtującymi młodzież środowiskami.

Publikacja odsłania obraz badanej młodzieży jako ludzi zaradnych, umiających odnaleźć potrzebne im informacje, jednak rozgoryczonych ciągłym protekcjonalizmem i pomijaniem ze strony dorosłych. Często pojawiającym się w ich wypowiedziach wątkiem było traktowanie edukacji seksualnej jako „przedmiotu drugiej kategorii”.

Podczas premiery publikacji autorki raportu przedstawiły odpowiedzi na pytania:

- Czego najbardziej brakuje badanej młodzieży w lekcjach wychowania do życia w rodzinie?
- Co słyszą od nauczycieli w trakcie zajęć?
- W jaki sposób rodzice rozmawiają z badanymi o seksualności?

Petycja "Rzetelna edukacja seksualna w szkołach!"

W związku z publikacją wyników raportu "WDŹ na dwóję" powstała petycja, za pośrednictwem której PONTON wzywa władze i wszystkie opcje polityczne do podjęcia działań gwarantujących dostęp do rzetelnej edukacji seksualnej w każdej szkole. Wcześniej wystosowałyśmy apel do posłów i posłanek, aby poparli postulaty Grupy, niestety tylko kilkoro z nich odpowiedziało na wezwanie, co pokazuje nastawienie decydentów i decydentek do problemów polskiej młodzieży.

Lex Czarnek 3.0

W lipcu Grupa PONTON głośno sprzeciwiała się kolejnej, trzeciej już wersji projektu nowelizacji prawa oświatowego znanemu jako Lex Czarnek, który zakładał ograniczenie wstępu organizacji pozarządowych do szkół.

Wystąpienia publiczne

- wykład "Prawa reprodukcyjne w Polsce" dla studentek III roku profilaktyki społecznej i resocjalizacji w Instytucie Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego
- wykład "Prawa reprodukcyjne i seksualne w Polsce" w ramach Akademii Menstruacji Różowej Skrzyneczki

Współprace

Durex (Reckitt Benckiser)

- „Zabezpiecz się z Grupą PONTON”

W ramach akcji, możliwej dzięki corocznemu wsparciu marki Durex, każda potrzebująca osoba, mająca możliwość odwiedzenia naszej siedziby na warszawskim Muranowie, mogła bez wcześniejszego umawiania się odebrać zapas darmowych prezerwatyw. Akcja spotkała się z dużym zainteresowaniem również ze strony ośrodków wspierających osoby w kryzysie bezdomności, gdzie prewencja infekcji przenoszonych drogą płciową jest szczególnie istotna.

- „Sztuka bez wstydu”

W ramach akcji wykorzystano rozszerzoną rzeczywistość do przybliżenia wiedzy o bezpiecznym seksie, świadomej zgodzie, chorobach przenoszonych drogą płciową oraz mitach związanych z seksualnością. Korzystamy z najbardziej znanych obrazów w Polsce, przenikając do świata kultury i edukacji.

- „Bez wymówek. Zabezpiecz sprzęt”

Polska utrzymuje trzeci rok z rzędu ostatnie miejsce w Europie w Atlasie Antykoncepcyjnym, a liczba osób z wirusem HIV podwoiła się w ciągu ostatniej dekady. Grupa PONTON i marka Durex podjęły wyjątkową inicjatywę tworząc na platformie Discord akcję „Bez wymówek”, w ramach której będą oferować porady z zakresu seksualności, udzielać odpowiedzi na wszelkie pytania, zgłębiać nurtujące tematy oraz rozwiewać wątpliwości. Nowa odsłona akcji to projekt połączenia serwera skupiającego fanów gier komputerowych z cotygodniowymi dyżurami poradniczymi z zakresu edukacji seksualnej.

- „Praktykanci”

W 2023 roku PONTON kontynuował współpracę z Agencją Studi (dawniej Abstra) z którą współtworzył serial obyczajowy „Praktykanci”, którego partnerem jest marka Durex. Odcinki były publikowane na kanale YouTube „Jak TO robić?”, który promował również artykuły edukacyjne Grupy PONTON.

Okresowa Koalicja

Grupa PONTON od kilku lat należy do Okresowej Koalicji. Jest to zrzeszenie organizacji oraz aktywistek, aktywistów i ekspertek, ekspertów zajmujących się normalizacją tematu miesiączki. 14 czerwca 2023 roku jako Okresowa Koalicja złożyliśmy w Sejmie RP pierwszy polski projekt ustawy dotyczący menstruacji, zakładający bezpłatny dostęp do podpasek i tamponów w szkołach.

W mediach

- WysokieObcasy.pl: „Po co prezerwatywa, jak się czeka na tego jedyne”. Podręczniki do WdŹ pełne absurdalnych treści, uczniowie rezygnują z lekcji
- Zdrowie kobiety (Mediaplanet): “Dostępność antykoncepcji: gdzie jesteśmy teraz?”, “Baby blues: kiedy radość spotyka smutek”
- oko.press/wychowanie-do-zycia-w-rodzinie-na-dwoje-raport-grupy-ponton
- wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/7,163229,29825722,zamiast-o-masturbacji-o-zyczeniach-na-dzien-babci-o-czym-uczy.html
- cowzdrowiu.pl/aktualnosc/post/czego-nie-nauczysz-sie-na-wdz-ocena-mlodziezy-dwoja
- kosmosdladziejcynek.pl/portal-wiedzy/cialo/wstyd-zazenowanie-bezradnosc-czyli-wdz-na-dwoje-raport-grupy-ponton
- newsweek.pl/polska/spoleczenstwo/balam-sie-tych-zajec-traumatyczne-lekcje-wdz/rx2gmm6
- o2.pl/informacje/grzech-masturbacji-w-polskich-szkolach-licealisci-zabrali-glos-6908144612555328a
- parenting.pl/lekcje-wychowania-do-zycia-w-rodzinie-to-kpina-mialem-traume-do-konca-liceum
- audycje.tokfm.pl/podcast/140935,Czego-brakuje-mlodziezy-w-zajeciach-WDZ-raport-PONTON
- stylzycia.radiozet.pl/z-zycia-wziete/opowiadal-na-lekcji-wdz-o-leczeniu-masturbacji-miala-pomoc-mu-mo-dlitwa

WIELKA KOALICJA ZA RÓWNOŚCIĄ I WYBOREM

Aleksandra Magryta

Wielka Koalicja za Równością i Wyborem istnieje już 7 lat i jest jednym z flagowych programów FEDERY. Skład koalicji nieustannie się powiększa, a obecnie tworzy ją ponad 130 organizacji społecznych, kolektywów i grup aktywistycznych, które łączy dążenie do realizacji najważniejszych postulatów ruchu kobiecego, przede wszystkim dostępu do antykoncepcji i legalnej aborcji, a także wprowadzenia rzetelnej edukacji seksualnej oraz przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet. WKRW stara się działać ponad podziałami i angażuje się tam, gdzie potrzebne jest wsparcie i wyraźny głos organizacji społecznych, w tym również na rzecz społeczności LGBTQ+.

Cele działalności:

- sieciowanie feministycznych i równościowych organizacji społecznych,
- prowadzenie działań rzecznich na rzecz praw kobiet i społeczności LGBT,
- edukacja na temat zdrowia reprodukcyjnego i edukacja seksualna,
- przeciwdziałanie przemocy ze względu na płeć,
- interweniowanie w przypadku naruszeń praw pacjenckich,
- monitorowanie sytuacji społeczno-politycznej i reakcja;

W 2023 roku WKRW prowadził szereg działań monitorujących, rzecznich, edukacyjnych, a także skierowanych na wzmocnienie swoich organizacji członkowskich.

Kampania profrekwencyjna „Bierze Cię WK_RW?”

Największym projektem Wielkiej Koalicji realizowanym w 2023 roku była kampania profrekwencyjna wokół jesiennych wyborów parlamentarnych pod hasłem „Bierze Cię WK_RW?”. Z badania IPSOS z marca ubiegłego roku wynikało, że udział w wyborach planuje jedynie 55 proc. respondentek w wieku 18–39 lat. Z tego względu, ale również dlatego, że kwestia praw reprodukcyjnych dotyczy w szczególności młodych kobiet, kampania WKRW skierowana była właśnie do tej grupy społecznej.

W ramach kampanii nagranych zostało około trzydziestu wypowiedzi osób w różnym wieku, głównie kobiet, które opowiadały o tym, jak w Polsce wygląda dostęp do usług zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego i dlaczego tak ważny jest udział w wyborach. Filmiki, publikowane na

platformie TikTok, były następnie udostępniane w innych mediach społecznościowych. Dodatkowo powstało blisko czterdzieści animacji i prawie siedemdziesiąt kreacji, które były udostępniane przez koalicję oraz konta influencerskie. W sumie treści kampanii zostały wyświetlone prawie 1,8 mln razy.

Ważne było również dotarcie do odbiorczyń poza przestrzenią internetową – organizacje członkowskie WKRW rozkleiły 14 tysięcy plakatów i blisko 900 wlepek z hasłami kampanii na terenie całej Polski.

Kolejnym elementem kampanii był monitoring programów wyborczych oraz research wypowiedzi kandydatów i kandydatek dotyczące kwestii zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego. Ponadto do wszystkich komitetów wysłany został kwestionariusz dla osób startujących w wyborach, w którym pytani byli o poglądy na temat aborcji, antykoncepcji, edukacji seksualnej, badań prenatalnych i in vitro. Ostatecznie opublikowane zostały odpowiedzi 215 osób kandydujących, które planowały po wyborach podejmować działania na rzecz poszerzenia dostępu do usług z zakresu zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego.

Kampania „Bierze Cię WK_RW?”, realizowana dzięki wsparciu Fundacji im. Stefana Batorego, niewątpliwie przyczyniła się do sukcesu frekwencyjnego podczas wyborów 15. października. Wzięło w nich udział ponad 70 proc. kobiet uprawnionych do głosowania, w tym aż 77,3 proc. kobiet w grupie wiekowej 30–39 (dane IPSOS). Przełożyło się to na wysokie wyniki ugrupowań politycznych, które w swoich programach uwzględniają prawa kobiet. To z kolei otwiera możliwość liberalizacji obowiązującego prawa antyaborcyjnego i wprowadzenie realnych zmian w dostępie do antykoncepcji, edukacji seksualnej, in vitro i badań prenatalnych.

Monitoring

- protestów po śmierci Doroty z Nowego Targu;
- dostępu do usług zdrowia reprodukcyjnego w Polsce i za granicą;
- przypadków łamania praw kobiet i akty przemocy ze względu na płeć;
- działań wokół społeczności LGBTQ+ i naruszenia jej praw.

Rzecznictwo

- apel do Ministerstwa Zdrowia i NFZ sprawie respektowania praw reprodukcyjnych kobiet uciekających przed wojną w Ukrainie;
- zbiórka podpisów pod petycją FEDERY w sprawie prof. Mariusza Dubiela;
- rekomendacja posłanki Anity Kucharskiej-Dziedzic na stanowisko Ministra Równego Traktowania w rządzie D. Tuśki.

Pomoc i edukacja

- wsparcie uchodźczyń z Ukrainy pakietami sanitarnymi we współpracy z organizacjami tworzącymi WKRW
- wysyłka ponad kilkudziesięciu tysięcy broszur nt. edukacji seksualnej, aborcji, antykoncepcji i chorób przenoszonych drogą płciową do organizacji wspierających uchodźczynie
- organizacja szkoleń prawnych nt. dostępu do aborcji i antykoncepcji dla uchodźczych beneficjentek organizacji WKRW
- Promocja, komunikacja i działania wewnętrzne
- inauguracja nowej identyfikacji wizualnej WKRW;
- aktualizacja bazy organizacji i inicjatyw wchodzących w skład koalicji;
- promowanie działań organizacji członkowskich;
- powiększenie się koalicji o kolejne organizacje;
- rozpoczęcie działalności na platformie TikTok.
- wyłonienie w wyborach nowej Rady WKRW;
- aktualizacja regulaminu koalicji;
- V Zjazd Wielkiej Koalicji za Równością i Wyborem:
 - o wymiana doświadczeń pomiędzy organizacjami członkowskimi;
 - o prezentacja kampanii profrekwencyjnej i zaplanować działania na ostatni miesiąc kampanii profrekwencyjnej;
 - o analiza programów komitetów wyborczych i wyników kwestionariusza skierowanego do osób kandydujących do Sejmu RP w całej Polsce;
 - o szkolenie na temat komunikacji w mediach społecznościowych;
 - o wymiana poglądów, obaw, nadziei i planów dotyczących zbliżających się wyborów.

V Zjazd Wielkiej Koalicji za Równością i Wyborem, wrzesień 2023 r.

Przykład kampanii „Bierze Cię WK_RW?”, październik 2023 r.

Przykład kampanii „Bierze Cię WK_RW?”, październik 2023 r.

Ewa Szymera

ASTRA Network jest koalicją organizacji pozarządowych z regionu Europy Wschodniej

i Centralnej oraz Azji Centralnej, wspólnie działających na rzecz zdrowia oraz praw reprodukcyjnych i seksualnych. Sieć, założona w roku 1999 na spotkaniu regionalnym zorganizowanym przez przewodniczkę FEDERY – Federację na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny, skupia obecnie 41 organizacji z 20 krajów (pełna lista [tutaj](#)). Sekretariat ASTRY, jako nieformalnej koalicji, mieści się w siedzibie Fundacji FEDERA w Warszawie. Działalność Sieci można śledzić na [stronie www](#), [stronie na Facebooku](#), profilu na [Instagramie](#) oraz na [portalu X](#).

Zjazd organizacji członkowskich

13 i 14 grudnia odbył się coroczny [zjazd organizacji](#) członkowskich sieci ASTRA, gromadząc w Warszawie ponad 20 aktywistek i działaczek praw i zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego. W agencie spotkania znalazły się:

1. Warsztat samoobrony (ESD)
2. Najnowsze wytyczne dotyczące aborcji (dr Michalina Drejza)
3. Wymiana najlepszych praktyk pomiędzy organizacjami
4. Aktualizacje regionalne – trendy i inicjatywy w zakresie równości płci
5. „Zaangażowanie obywatelskie i polityczne kobiet w kontekście wyborów parlamentarnych w Polsce” (Aleksandra Magryta, Wielka Koalicja za Równością i Wyborem)
6. Warsztat przeciwdziałający wypaleniu zawodowemu (Martyna Markiewicz, RegenerAKCJA)
7. Warsztat „Jak zdobyć fundusze dla mojej organizacji?” (Amy Greenbank, Fundacja Feminoteka)

Rzecznictwo regionalne

W październiku ASTRA i FEDERA wystosowały oficjalne stanowisko w sprawie wyników ubiegłorocznych wyborów parlamentarnych w Polsce, które charakteryzowały się historyczną frekwencją wynoszącą 74%, przy ponad 73% udziale kobiet. 15 października 2023 roku wygrała demokratyczna opozycja, dając nadzieję na poprawienie sytuacji kobiet w Polsce. Pomimo zmian politycznych, FEDERA, skoncentrowana na prawach kobiet, priorytetowo traktuje potrzebę dekryminalizacji aborcji i proponuje środki legislacyjne mające na celu poprawę usług zdrowia seksual-

nego i reprodukcyjnego. W obliczu innych wyzwań, w tym kwestii sądowych i środowiskowych, FEDERA podkreśla potrzebę ciągłej czujności, aby zapewnić, że prawa kobiet pozostaną priorytetem.

17 października w Parlamencie Europejskim odbyła się [debatą plenarna na temat sytuacji uchodźczyń z Ukrainy](#), w tym dostępu do zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz ich praw w tym zakresie, w której wzięła udział Krystyna Kacpura. Prezeska Fundacji FEDERA przedstawiła sytuację wielu kobiet z doświadczeniem gwałtu, które od czasu inwazji na Ukrainę przybywają do Polski. Zgodnie z dyrektywą Komisji Europejskiej o ochronie tymczasowej powinny one mieć dostęp do wszelkiej opieki medycznej, w rzeczywistości nadal często jej nie otrzymują. Przedstawiciele KE podkreślili znaczenie zobowiązań państw członkowskich wynikających z dyrektywy i zaznaczyli, że przy wdrażaniu prawodawstwa i zobowiązań Unii Europejskiej należy zagwarantować pełne poszanowanie Karty praw podstawowych. Według raportu z badań prowadzonych przez grupę dziewięciu krajowych i międzynarodowej organizacji praw człowieka, w tym FEDERĘ, wpływ przeszkód w dostępie do opieki zdrowotnej, z jakimi borykają się uchodźczynie, jest poważny. W raporcie [Kryzys w opiece zdrowotnej](#) podkreślono, że wiele kobiet podejmuje decyzję o tymczasowym powrocie do Ukrainy z powodu ogromnych trudności w uzyskaniu dostępu do opieki na Węgrzech, w Polsce, Rumunii i na Słowacji.

Również w październiku, w genewskiej siedzibie ONZ Daniela Draghici [reprezentowała](#) ASTRĘ, FEDERĘ oraz rumuńskie organizacje pozarządowe podczas konsultacji CSO na temat ludności i rozwoju pod hasłem “Ensuring Rights and Choices in Preparation for the UNECE Regional Conference on ICPD30”.

Z końcem października ASTRA powiększyła się o węgierską organizację [EMMA Egyesület](#).

W listopadzie koordynatorka sieci oraz przedstawicielki dwóch organizacji członkowskich uczestniczyły w [konferencji MEGAPHONE](#), organizowanej przez TechSoup Europe. To dwudniowe międzynarodowe wydarzenie zapewnia przestrzeń do burzy mózgów i dyskusji w celu wymiany doświadczeń, uczenia się od siebie nawzajem oraz wzmocnienia więzi między osobami aktywistycznymi i eksperckimi.

W grudniu ASTRA wzięła udział w [kampanii informacyjnej](#) Center for Reproductive Rights z okazji 75. rocznicy

Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, w której po raz pierwszy określono podstawowe prawa człowieka, które muszą być powszechnie chronione, w tym równość i godność. Uczciliśmy także akcję [„16 dni przeciw przemocy ze względu na płeć”](#).

Ponadto, sekretariat sieci ASTRA na bieżąco informował o wydarzeniach w regionie za pomocą mediów społecznościowych, w tym nowozałożonego profilu na Instagramie.

Biuletyn

Jak co roku, ASTRA prowadziła dokładny monitoring stanu praw seksualnych i reprodukcyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej i Azji Środkowej. [Biuletyn](#) podsumowywał zebrane wiadomości i pozostał ważnym źródłem informacji w zakresie praw i zdrowia seksualnych i reprodukcyjnych w regionie dla ponad trzech tysięcy subskrybentów oraz obserwujących w mediach społecznościowych. Informacje zawarte w biuletynie były cytowane między innymi przez Center for Reproductive Rights czy International Campaign for Women’s Right to Safe Abortion.

Zjazd organizacji członkowskich, grudzień 2023 r.

CENTRUM ZDROWIA REPRODUKCYJNEGO I SEKSUALNEGO

Julia Borkowska

W 2022 w roku zdecydowałyśmy się rozszerzyć działalność Fundacji FEDERA i uruchomić Centrum Zdrowia – miejsce, w którym będziemy mogły bezpośrednio pomagać osobom, zapewniając im dostęp do godnej, bezpłatnej i opartej na najnowszej wiedzy medycznej opiece lekarskiej. Rok 2023 poświęciliśmy na przygotowania do otwarcia naszego Centrum. Wynajęłyśmy lokal w ścisłym centrum Warszawy, zatrudniłyśmy architekta i ekipę budowlaną, a następnie zaczęłyśmy remont. Dostosowałyśmy przestrzeń do wymogów sanepidu oraz potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Równocześnie zajęłyśmy się wprowadzeniem odpowiednich zmian w statucie Fundacji, aby móc świadczyć usługi medyczne. Oprócz tego zaczęłyśmy przygotowywać odpowiednie procedury, które będą obowiązywały w naszym podmiocie medycznym. Opracowałyśmy misję i wartości, które będą nam przyświecać przy prowadzeniu nowej działalności. Sprawdziłyśmy wszystkie wymagania, które musimy spełnić, aby zapewnić rzetelną i adekwatną opiekę medyczną. Otwarcie Centrum planujemy na wiosnę 2024 roku.

